ВИСТАВКА ХУДОЖНИКИ КУЛЬТУРА КУЛЬТУРА ПОДІЇ ТОП ДНЯ

У Тернополі відкрили виставку "Травма. Тіло війни"

Богдан Боденчук 12 квітня 2024, 11:37

Львівська художниця Олена Каїнська. Фото: Марічка Юрчак

У Тернополі в креативному кластері "На пошті" відкрили персональну виставку львівської художниці Олени Каїнської "Травма. Тіло війни".

Про це Суспільному розповіла кураторка виставки Марічка Юрчак.

Проєкт "Травма. Тіло війни" складається з 25 картин, вони виконані акрилом.

Виставка "Травма. Тіло війни". Фото: Марічка Юрчак

"Кожна картина супроводжується описовим наративом. Картини говорять про різні види травм, а також про шляхи прожиття та подолання цих травм. Картини символічні, архетипічні та прості для сприйняття. Вони викликатимуть асоціації та відчуття і передаватимуть стани, у яких ми живемо", — каже Марічка Юрчак.

Марічка Юрчак і Олена Каїнська. Фото: Марічка Юрчак

Олена Каїнська народилася у Львові. Закінчила Львівський політехнічний університет. Малювати почала у 2012 році. Учасниця виставок і проєктів. Експозиція триватиме до 2 травня.

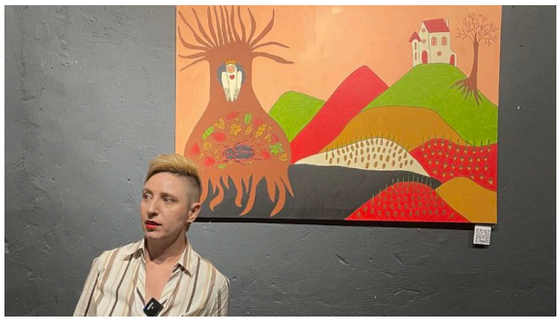

Картина Олени Каїнської. Фото: Марічка Юрчак

ЧИТАТИ ЩЕ

У Тернополі в креативному кластері відкрилася виставка робіт херсонських митців "Незалежно від обставин"

ТОП ДНЯ

У Тернопільському центрі крові вичерпалися запаси крові 2-ої групи
18 грудня, 14:06

"Чужими руками Україну не вибореш": тризубівець Євген Філь про переслідування націоналістів у 90-ті роки
18 грудня, 10:30

У громаді на Тернопільщині зміниться вартість шкільного харчування
18 грудня, 09:21

На Тернопільщині відкрили новий реабілітаційний центр
17 грудня, 20:10

ВИБІР РЕДАКЦІЇ →
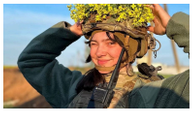
"Міра була світлом". Історія мисткині з Тернопільщини Мирослави Копчі, яка загинула на війні ЕКСКЛЮЗИВНО

"Московська церква боїться ставати церквою": релігієзнавець Олександр Саган ЕКСКЛЮЗИВНО

У Тернополі понад три десятки будинків не готові до опалювального сезону: в чому причина ЕКСКЛЮЗИВНО

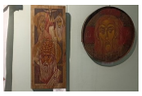
У Тернополі відкрили виставку "Традиції — сила нескорених"

ДІЗНАЙТЕСЬ БІЛЬШЕ →

На Тернопільщині відкрили вуличну виставку "Церковний рашизм"

"Живе коріння": в Тернополі діє виставка майстрів народного мистецтва

У Тернополі до Дня Збройних сил України відкрили виставку

У Тернополі представили ляльки-мотанки в національному одязі різних регіонів України

На початок

"Журавлі" — це феномен": історія українського чоловічого хору з Польщі

ЕКСКЛЮЗИВНО

Ірина Моргун

14 грудня, 19:50

Ярослав Вуйцик про хор «Журавлі» та збереження української культури в Польщі

Ярослав Вуйцик — диригент чоловічого хору "Журавлі", працівник Українського народного дому в Перемишлі та волонтер. Він розповів Суспільному, як українці з часу операції "Вісла" зберігають свою культуру в Польщі, як допомагають біженцям та Збройним силам України.

Далі його пряма мова:

"Мене звати Ярослав Вуйцик. Я перш за все українець-закерзонець, який народився вже на північних землях Польщі після операції "Вісла". Працюю диригентом, працюю дяком у катедральному соборі в Перемишлі. Працюю також з біженцями в Українському народному домі у Перемишлі, а також я військовий волонтер, допомагаю ЗСУ.

Диригент українського чоловічого хору "Журавлі" Ярослав Вуйцик. Суспільне Тернопіль

Історія хору "Журавлі"

> *"Український чоловічий хор "Журавлі" має вже 53 роки".*

Його заснувало двоє чоловіків — це Михайло Струмійський, Ярослав Полянський. Ярослав Полянський був також першим диригентом цього хору. Це лемко з Полян, з Лемківщини родом, там народжений, фольклорист, композитор, музиколог. І замріялося їм двом заснувати чоловічий хор.

Це були початки 70-х років, вже трошки відлига була така більша. І задумувалися, як це зробити, оскільки українці після операції "Вісла" були розпорошені практично по всій території Польщі. Вирішили скликати чоловіків під Варшаву. Приїхало там тоді, здається, біля 30 людей. І такі були початки хору "Журавлі".

Він ще тоді не називався хор "Журавлі". Як виникла назва Журавлі? Просто під час одного з концертів він запитав людей, що хор немає назви, як би ви його назвали? І хтось з зали крикнув просто: "Журавлі", бо вони злітаються, як журавлі з цілої Польщі. І так воно залишилося. І, фактично, наші репетиції називаємо ключами, тому що з'їжджаємося на ті репетиції з цілої Польщі. Ну, і концерт приблизно раз на два, раз на три місяці. Репетиції раз на місяць.

Український чоловічий хор "Журавлі". Tomasz Majewski

На сьогодні це 55 людей. Це аматори. Там музиків, які знають ноти, буквально можна порахувати на пальцях однієї руки. Всі інші навчаються мелодії без нот. Вони ноти тримають, звісно, тому що це все-таки допомагає вести мелодію чи вгору, чи вниз, але вони тих нот не знають. І анекдотично можна сказати, що коли, скажімо, десь комусь пропадуть ноти, і він завжди тоді звинувачує свого товариша побіч, який з'явився: "Ти вкрав ноти". А той відказує: "А навіщо мені твої, як я своїх читати не вмію?". І всі вибухають сміхом.

Інші знову кажуть, що це для них колючі дроти, тому що ті наші репетиці досить важкі, бо вивчати мелодію, не знаючи нот, партій, голосів, коли це не основна мелодія, це досі важко, але помаленьку, помаленьку маємо вже випрацювані свої методи, так що гарно хлопці працюють.

«Ми не поляки, ми народжені у Польщі»

> *"Український чоловічий хор "Журавлі", як сама назва вказує, це український хор"*.

Тобто його членами є українці, корінні українці Польщі, автохтони, як ми кажемо. Це бойки західні, лемки, надсянці, холмщаки, підляшуки також бували. Так що це корінні мешканці Польщі, які завжди споконвіку жили на теренах Польщі. І тут виникає питання завжди в Україні: "Як то? Ви поляки?".

А ми кажемо: "Ми не поляки". Ми народжені у Польщі, так, це правда. Ми завжди жили у Польщі, але ми українці, ми автохтонні корінні українці. Дуже часто до нас звертаються, як до поляків. Нас це трошки часом денервує, пробуємо пояснювати і так здається, що вже второпали, вже все зрозуміли, але за хвилину знову, але ви поляки і дальше проводять свою розмову.

Український чоловічий хор "Журавлі" біля Катедрального собору УГКЦ в Перемишлі. Ярослав Вуйцик

Дитинство Ярослава Вуйцика

Я народився на півночі Польщі, як перше покоління переселенців операції "Вісла". Народився в місті Слупську, тоді Слупського воєводства, тоді Слупськ був воєводським містом. Ходив там до початкової школи. І коли прийшов час середньої школи, не скажу, що за своїм бажанням, швидше, це було велике бажання мого батька, пішов я до українського ліцею в Лігниці. На цей час у Польщі були три українські школи, середні. Вислали мене до Лігниці, це 600 кілометрів від Слупська. Тому що це була найбільш відома школа з тих українських ліцеїв.

Що важливо в цій школі було? Що там, окрім знань, діти мали дуже велику підтримку вчителів, щоб пізнавати також свою культуру, велику підтримку, щоб говорити між собою українською мовою і кожен учень ліцею мав належати до якогось колективу музичного.

Я закінчував також початкову школу музичну в Слупську, так що, як я прийшов до ліцею, то був задіяний практично у всі колективи. Ну і, звісно, також у хорі. Диригентом хору тоді був пан Михайло Дуда. Людина-феномен, людина, яка у своєму житті втратила зір. Це також лемко, до речі. І він нас вчив не тільки нот, не тільки мелодії.

> *"Він не бачив і він нас вчив відчувати музику"*.

І це була для нас дуже-дуже велика школа. Це був феноменальний хор, — хор, який не співав нот, він співав серцем. Пан Дуда передавав не образи, які можна побачити а те, що людина відчуває. І це було дуже важливо.

Батько забрав мене на перші репетиції до хору "Журавлі". Це був 1983 рік. Хоча з "Журавлями" їздив від маленької дитини. Був я на записі першої платівки "Журавлів". Вже, як я закінчив восьмий клас, в мене справи мутаційні вже були завершені. І я тоді вступив до хору, як хлопець, який мав тоді 15 років. І з цього часу я зв'язаний з хором.

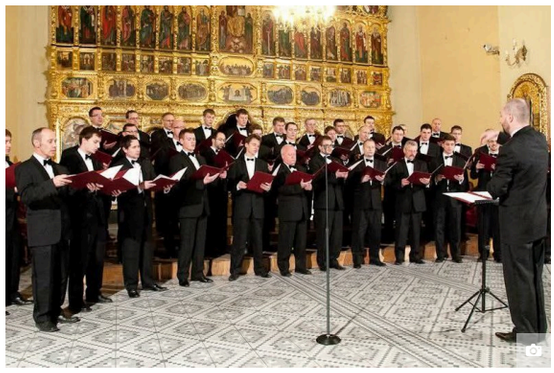

Ярослав Вуйцик диригує хором "Журавлі". Ярослав Вуйцик

Я пам'ятаю неодноразово сидів в кулуарах тут в народному домі. На сцені стояв майстро Полянський. Він був геніальним диригентом, дуже сугестивним таким.

> *"Я вдивлявся в нього, як в ікону і мріяв стати колись перед тим хором, і задиригувати".*

І воно так сталося в 2003 році. Просто подзвонили до мене з Варшави: "Слухай, є потреба, треба диригента нового до хору, приходи". Ну і так з 2003 року до сьогодні працюю.

«Журавлі» — це феномен»

Що об'єднує "Журавлів"

> *"Журавлі" — це феномен".*

І часто ставлять запитання: "Як ви це робите, що ви з'їжджаєтеся на репетиції?". Я скажу так, що сьогодні воно набагато простіше, як було колись. Я в хорі вже 42 роки. Пам'ятаю часи, де "Журавлі" збиралися, дістаючи письмове повідомлення листом. Традиційно поштою приходив лист, десь на два-три тижні швидше, що збираємося там і там.

І тоді хто міг, сідав на потяг, сідав на автобус, машин тоді мало хто мав своїх, бо це були 80-ті роки, і всі їхали в визначене місце. Сьогодні все набагато простіше, сьогодні маємо інтернет, месенджери. На концертах, скажімо, на сьогодні від 35 до 45 людей завжди є. Так що це направду непогано.

Репетиція хору "Журавлі". Журавлі (Żurawli)/Facebook

> *"Колектив "Журавлі" ,як український колектив, об'єднує перш за все українство".*

І швидше я вже говорив, що тут корінні українці в тому хорі. Але є винятки, є також хлопці, які приїхали ще десь там на початку 2000-х за роботою або навчатися до Польщі і тут залишилися. Але є один виняток у нас, бо є один поляк, з Перемишля хлопець. Але, як він говорить українською, співає українською, ніхто не відрізняє, що він зовсім не має українського походження.

Два — бажання співати. Хор — це не є легке, тому що хор — це не демократія. Сміються завжди, що хористів об'єднує ненависть до диригента, бо диригент вимагає постійно щось від них і вони мусять підпорядкуватися. Якщо не підпорядковуються, ну тоді часом бувають досить гострі обміни думок. Але приїжджають, бо просто бажають співати, бажають зустрічатися, бажають продовжувати наше існування тут на тих землях.

Репетиція хору "Журавлі". Ярослав Вуйцик

"Журавлі" в Тернополі

У Тернополі "Журавлі" були, здається в 1990 році, це була друга поїздка "Журавлів" до України. Пам'ятаю, це вже весна була, вже цей настрій революційний був, вже на концертах синьо-жовті стяги, ми вже співали "Ще не вмерла Україна". Воно вже все так набухало до того моменту проголошення незалежності.

Пам'ятаю, що ми пішли до церкви, там вже греко-католики відправляли в тій церкві, але ще Ленін стояв. Так що я такі асоціації з Тернополем маю тодішнім.

Репертуар хору, концертна діяльність та життя поза сценою

Хор "Журавлі" репертуар має дуже широкий. Це від монодії церковної, одноголосся, через всі епохи церковного співу, всі епохи класичної української музики і народні пісні, обробки народних пісень. Видали десь кілька років тому антологію наших видань платівок і там нарахували щось біля 300 пісень, але я думаю, що їх набагато більше, тому що не все записувалося. Щоб стати і заспівати, то маємо десь біля 50-60 пісень.

Моїми улюбленими композиціями, як групою, є композиції-картини. Це композиції типу "Огні горять", "Молітесь, браття" на слова Шевченка та "Забіліли сніги". Це композиції, де в них перемішуються всі емоції: від плачу до радості. В них можна показати всі прошарки емоцій.

> *"Хор "Журавлі" — це аматорський хор".*

Кожний з нас має також свої основні роботи, там, де дістають гроші, ну бо тут окрім диригента чи акомпаніатора не дістає ніхто. Так що ті наші зустрічі не можуть бути частіше, як раз на місяць. Але вони можуть відбуватися раз на місяць тільки тоді, коли маємо на це кошти. Завдяки Міністерству внутрішніх справ Польщі і адміністрації маємо дотацію від держави Польща. На меншини завжди тих грошей не вистачало, тому і для хору також грошей не вистачає.

Основу нам забезпечують, дають нам можливість працювати через пів року. Натомість, друге півроку ми мусимо самі здобувати собі фонди, кошти. Тому ми покликали також товариство чоловічого хору "Журавлі" зі своїм рахунком і стараємося просто вже самі здобувати гроші, щоб могти працювати все-таки цілий рік, а не пів року.

> *"Український чоловічий хор "Журавлі" виступає найчастіше в осередках культури".*

У Перемишлі є це щастя, що маємо свій Український народний дім, так що Журавлі в Перемишлі, то або виступають тут на тій сцені, або виступають в Катедральному Соборі греко-католицькому тут у Перемишлі. Якщо їдемо в інші місця, то це переважно є або якісь театри, або доми культури, або церкви також, або костели. І то не конче римо-католицькі, а і євангелістські костели також нас приймають.

Виступ "Журавлів" у храмі. Катерина Шмигельська

Співаємо там, де нас запросять, там, де зорганізують концерт. Також на вільному повітрі, як на "Лемківській ватрі" в Ждині, можемо заспівати.

"Журавлі" на "Лемківській ватрі" в Ждині, Польща, липень 2025 року. Ярослав Вуйцик

Так що, де нас запросять, там їдемо і співаємо. Беремо також участь у фестивалях. Нашою мрією завжди було їхати в Україну. І може бути в 2026 році ця мрія здійсниться.

Повномасштабне вторгнення Росії в Україну

Доля так склалася, що я від початку січня трошки підупав на здоров'ї. Я практично з ліжка не підіймався. Це була контузія хребта, і я просто лежав. Коли прийшло 24 лютого 2022 року, я прокинувся о 4:00 вранці. В Україні це була п'ята. І буває так, що коли я вночі прокидаюся, я просто беру телефон в руки, там щось перегортаю собі, вісті якісь. І я взяв телефон в руки і перше, що я перегорнув, то ракети в Івано-Франківську.

Я вже, звісно, не спав вже до самого рання. Перше, що мені прийшло до голови, то злість, що я лежу, що я не можу встати, бо я вже знав, що у Перемишлі робиться великий осередок допомоги біженцям тут в Народному домі.

Фото з Українського народного дому в Перемишлі суспільне тернопіль

Вранці подзвонив до голови і кажу: "Слухай, дуже мені прикро, я як тільки зможу, я приїду, а на сьогодні просто тільки можу гроші вислати". Я просто попросив його, щоб вислав мені номер рахунку. Це все, що я міг зробити на цей час. Два тижні пізніше я вже був у Перемишлі.

> *"У цій залі Народного дому тоді була одна велика спальня для людей".*

Тут тоді проживало щодня 50 людей на ліжках тут, в залі й тут на тій сцені також. Ми тоді чергували, хто скільки міг. Черги були цілодобово, допомога, харчування, розмова з тими людьми, бо вона також дуже важлива була для багатьох.

Ярослав Вуйцик показує фото прихистку для біженців з України в Народному домі в Перемишлі. Суспільне Тернопіль

Прихисток для біженців з України в Народному домі в Перемишлі. Суспільне Тернопіль

Волонтерська діяльність Ярослава Вуйцика, "Журавлів" та Українського народного дому в Перемишлі

Я почав їздити з моїм побратимом, другом Іваном Шумадою, який від самого початку їздив, возив перше біженців, а потім возив допомогу військовим. Я перше поїхав до села Темирівка. Сьогодні, на жаль, воно під окупацією є. І там ми зустрілися з 23-ю бригадою. І ми там завезли тоді харчову допомогу, генератори, що було тоді їм необхідно. І я думав, що це моя одноразова поїздка. Але військові сказали місцевим волонтерам: "Знаєте, якби ви могли хлопців попросити, бо у нас нема жодної машини, щоб вивозити хлопців з передової. Чи вже загиблих, чи чи поранених, просто не маємо як вивозити, вивозимо "Нивою". І ми зразу підійшли тоді і кажемо: "Слухай, зробимо все, щоб знайти вам машину".

Вернули ми, я зразу пишу до хору: "Панове, є така потреба, треба пікапа, просто хлопці не мають чим вивозити з позиції поранених, треба допомогти". Зібрали ми за тиждень часу гроші. Потім ми ще купили кілька тих "бойових журавлів", ми так називаємо передані нами авто. Але возимо і харчові продукти, і шини, і дрони, і генератори. Все, що нам хлопці пишуть, ми просто стараємося це збирати і возити їм.

Волонтерська діяльність Ярослава Вуйцика та "Журавлів" ЯРОСЛАВ ВУЙЦИК

З нами наш побратим Змій, який є таким нашим провідником завжди в Україні. Є також "журавель" Лука Рейт з Варшави, який також, як тільки може, то питає: "Коли поїдемо, бо я хочу поїхати до хлопців". Іван Мацинський тут у Перемишлі також "журавель", який, до речі, постійно збирає гроші на дрони, на старлінки і відправляє до України своїми каналами.

Ну і Український народний дім, який попри те, що всі свої зусилля віддавав для біженців, але також ніколи не забував про передову і ніколи не забував про лікарні, що дуже важливо, і ніколи не забував про дитячі будинки. Так що ми дуже часто також від імені Народного дому веземо щось лікарням, дитячим будинкам чи військовим.

Український народний дім у Перемишлі СУСПІЛЬНЕ ТЕРНОПІЛЬ

За цей період я не зрахую, скільки разів був в Україні по всій лінії фронту, від Сум по Запоріжжя, Краматорськ, Дружківка, Покровськ, Кошугум, Херсон.

Форму, як військовий волонтер, я собі придбав сам. Натомість, якщо йдеться про Лакатуш, — це моє прізвисько родове. Мій батько народився в селі Дзюрдзів. Це Ліського повіту, західна Бойківщина. І в цьому селі була така ситуація, що родин з прізвищем Вуйцик було мінімум сім. А навіть кажуть, що було їх набагато більше. І це не були пов'язані з собою родини. І я думаю, що це дуже часто по селах наших було так, що якщо не могли договоритися по прізвищах, то мали свої прізвиська. І прізвисько нашої сім'ї, нашої родини було Лакатуш. І воно зі мною живе до сьогодні. Я з Вуйциків-Лакатушів.

Диригент українського чоловічого хору "Журавлі", волонтер Ярослав Вуйцик і журналістка Суспільного Ірина Моргун в Перемишлі. Ярослав Вуйцик

Пам'ятний концерт

Моментом, який найбільше для мене є близьким, — це момент першого концерту після повномасштабного вторгнення. Це був березень, концерт у Вроцлаві. Це в Катедральному соборі греко-католицькому, який є величезний. І ми почали цей концерт за упокійних тропарів і з "Вічна пам'ять" за всіх загиблих від початку масштабного.

> *"Це були найважчі хвилини в моїй кар'єрі".*

Тому що в мене в очах сльози, у хлопців в очах сльози, як доспівати до кінця ніхто не знає, але ми доспівали. Потім, звісно, цей репертуар вже був такий, який мав людей скріпити і підбадьорити, дати якусь надію, але початок цього концерту — це страшне пережиття було.

Виступ хору "Журавлі" у Вроцлаві. Tomasz Holod

Міжкультурний діалог

Якщо йдеться про діалог, між Польщею і Україною — це складне питання, і також у культурній сфері.

> *"Завданням "Журавлів" є, перш за все, дбати, щоб українство у Польщі не пропало".*

Це наше основне завдання. Доносити людям радість, надію на те, що ми, українці, тут у Польщі живемо, народжуємося і наступні покоління приходять, і вони також співають в тому хорі. Бо тут треба ще сказати, що в хорі "Журавлі" співають цілі покоління. Наприклад, мій батько співав, я співав, тепер я диригую і мій син співав вже в хорі "Журавлі". І таких кланів родинних в хорі є кілька, де батьки, сини, а вже також і онуки співають у хорі. Це показує, що цей хор фактично допомагає хоч би цим людям зберегти своє українство тут у Польщі.

Ярослав Вуйцик диригує хором "Журавлі". Wojciech Obremski

Ярослав Вуйцик диригує. Wojciech Obremski

Якщо йдеться про вплив хору на відносини польсько-українські, він є невеликий. Це на сьогодні по суті політична справа.

Мрія про Україну

Я би хотів, щоб Україна була вільна, свобідна, самостійна, але відкрита також для людей. Щоб в ній могли жити усі, незалежно від від своєї національності, від свого походження, від своєї віри. Щоб вони вважали Україну за свою батьківщину, щоб усі володіли українською мовою, як державною. І щоб вона була завжди усміхнена і відкрита".

Читайте нас у Telegram — екстрені новини

Підписуйтеся на Суспільне Тернопіль у Viber

Приєднуйтеся до нас в Instagram

Наш канал в YouTube

Суспільне Тернопіль у WhatsApp

ДІЗНАЙТЕСЬ БІЛЬШЕ →

На Тернопільщині в Пужниках планують продовжити пошукові роботи

"Нашу пам'ять викривляли на догоду московським інтересам": Володимир Тиліщак про історію, церкву та війну

"Їхав на Тернопільщину, як до другого дому": спогади про громадського діяча з Польщі Адама Вєв'юрку

"Це велика родина": Юрій Заруцький про історію Тернопільського осередку СУМ

На початок

Суспільно-політичне інформаційне інтернет-видання «Суспільне Мовлення» належить українському суспільству та фінансується з податків громадян. Ідентифікатор онлайн-медіа в Реєстрі суб'єктів у сфері медіа: R40-01992.
Ми не публікуємо рекламу. Якщо ви хочете використати наш матеріал, або поширити зібрану нашими журналістами інформацію — поставте посилання на Суспільне.
Якщо ви хочете зв'язатись із нами — натисніть сюди.
© АТ «НСТУ» 2025

Ми використовуємо кукі
для покращення вашого досвіду користування сайтом Суспільне Медіа
Ок